

ČETVRTA KORIZMENA NEDJELJA

— *Krist svjetlo svijeta*

Kroz svu povijest čovječanstva, uključivši tu i Stari zavjet, Bog se progresivno objavljivao ljudima. Proroci i sveti ljudi objavljene židovske religije samo su nam nešto više rekli o Bogu i otkrili njegovo lice. Ali s Utjelovljenjem, Bog se konačno stavio u pravi kontakt s čovjekom. Apostol Pavao govori o tome: »Više puta i na više načina Bog nekoć govoraše ocima po prorocima, konačno u ove dane progovori nam u Sinu« (Heb 1, 1—2). Naša se spoznaja Boga više ne temelji isključivo na prirodnim zakonima, metafizičkom umovanju ili pak na nedovoljno jasnoj Objavi Starog zavjeta, nego na Kristovoj konkretnoj osobi, koja nam uistinu objavljuje pravo lice Božje.

Sve ono što je nekada bilo tamno i nejasno, u Kristu Isusu, u svjetlu njegove osobe dobiva puno značenje i potpuni odgovor. S pravom apostol Ivan, već od samog početka svoga evanđelja, želi naglasiti da je Isus objavitelj Oca, jedini pravi izražaj i slika Očeva. Njegova uloga i svrha njegova dolaska među nas jest da nam bude autentični svjedok i tumač Božji (Iv 1, 18). On to uistinu može biti, zahvalivši svom porijeklu, svojoj savršenoj spoznaji Oca, svome intimnom jedinstvu s njime (Iv 12, 26). Jedino u Kristu je čovjeku dana mogućnost da se oslobodi lažnih idola prošlosti, nedovoljnog poimanja Boga, kao i svega onoga što potamnjuje istinu, jer »u njemu nam je dana milost i istina« (Iv 1, 17). Isus sam govori o sebi: »Ja sam put, istina i život. Nitko ne dolazi k Ocu osim po meni« (Iv 14, 6).

Sv. Ivan, koji nam odmah u početku svoga evanđelja predstavlja Isusa kao pravo svjetlo koje dođe na svijet da prosvijetli svakog čovjeka (Iv 1, 9), danas nam u misnom evanđelju to pokazuje i na djelu. Ozdravljenje slijepca od rođenja služi kao potvrda jedne od temeljnih teza Ivanova evanđelja: Isus, Sin Božji, došao je na svijet da živi među ljudima sa zadatkom da ih izvuče iz mraka i postavi na pravi put. Sam Gospodin je to toliko puta ponovio: »Ja — svjetlost — dođoh na svijet da nijedan koji u mene vjeruje u tami ne ostane« (Iv 12, 46); »Ja sam svjetlost svijeta, tko ide za mnom neće hoditi u tami, nego će imati svjetlost života« (Iv 8, 12). Budući da je svjetlo prijeko potrebno da bi se hodilo na putu spasenja, Gospodin upravlja poziv svima: »Dok imate svjetlost, vjerujte u svjetlost, da budete sinovi svjetlosti« (Iv 12, 36).

Isus je istinitost svojih riječi redovito potvrđivao nekim čudom. Djelima je popratio svoju nauku. Na ta svoja djela se i pozivao. Ozdravljajući slijepca od rođenja, on je htio dati temelj i svojim tvrdnjama da je svjetlo svijeta. Ono što je učinio na vidljiv način na slijepcu, čini to također i čitavom čovječanstvu, kojeg otkupljuje od vlasti tame, ozdravlja ga, prosvjetljuje i postavlja na put spasenja. On to uistinu čini svakom od nas. Prosvjetljuje nas svojom evanđeoskom naukom, a svoje otkupiteljsko djelo ostvaruje u nama po sakramentima, na poseban način u krštenju. Tko se približi Isusu s istinskim raspoloženjem, da sluša njegovo evanđelje, s otvorenim očima da primi svjetlo, bit će prosvjetljen, postat će i sam svjetlo. Nije li to bio i slijepac iz evanđelja za farizeje? Utjelovljenje zaista predstavlja stvarno približavanje Boga k čovjeku. Čovjek je ponovno primio sve ono što je grijehom izgubio. Postigao je svjetlo pomoću kojeg može vidjeti i shvatiti tajne Božje.

Ovu misao naglašava i apostol Pavao kršćanima u Efezu. Naime, prijanjanjem uz Spasitelja vrši se naš prijelaz od grijeha k milosti, od smrti k životu i od tame k svjetlu. Apostol to izražava riječima: »Nekoć bijaste tama, a sada ste svjetlost u Gospodinu« (2. čit.).

Današnja liturgija ne ostaje samo na tvrdnja da smo mi svjetlo, nego zahtijeva da to i očitujemo. Kršćanski život nužno nosi sa sobom dobra djela. S njima možemo pokazati svoju vjeru i reći s ozdravljenim slijepcem: »Vjerujem, Gospodine« (Evanđ.). Svjetlo, istina, u koje je kršćanin postavljen, postaje esencijalni princip njegova moralnog života i njegove svetosti (2. čit.), jer mora hoditi u svjetlosti.

PETA KORIZMENA NEDJELJA

— *Ja sam uskrsnuće i život*

Čovjek promatran u svojim sadašnjim uvjetima života, stvarno izgleda jedno smrtno biće. Međutim, Biblija nam kaže da nije uvijek bilo tako. Bog nije želio smrti ljudi, ona je ušla u svijet đavolskom zavišću (Mudr 1, 13; 2, 24; Post 3, 3. 19; Rim 5, 12). Smrt je, kako nas uči Sv. Pismo, jednostavno kazna za grijeh (Rim 1, 32). Čovjek je bio pozvan da sa svim svojim bićem živi u intimnim odnosima sa svojim Stvoriteljem. Ta i stvoren je na sliku i priliku Božju (Post 1, 27). Zato je trebao i stalno živjeti sa čitavom svojom egzistencijom i biti s Gospodinom. Ali od onog časa kad je izabrao da živi »po tijelu«, kad je izabrao grijeh, uveo je u svoj život smrt. Zato i veli Apostol: »Ako živite po tijelu, umrijet ćete« (Rim 8, 13).

Želja za životom u čovjeku je neuništiva. To je ostatak onoga što je na početku posjedovao. Sve u njemu i oko njega podsjeća ga na život. Može se mirno reći da je zahtjev njegove naravi živjeti, težiti za životom i nastajati udaljiti smrt od sebe. No, ni moderna civiliza-

cija sa svim svojim ogromnim iznašašćima nije kadra dati adekvatno rješenje, a kamoli pobijediti ovu ljudsku stvarnost. Dapače, može se reći da smrt i nije bila nikada tako prisutna u svijetu kao danas. II. vat. koncil osvrćući se na to kaže: »Zagonetka ljudskog položaja dostiže vrhunac pred licem smrti« (GS, br. 18). Potrebno je izdići se iznad sebe i okrenuti se onamo odakle izlazi život. Treba se obratiti Bogu, koji »poziva čovjeka da čitavim svojim bićem prione uza nj u vječnom zajedništvu nepropadljivog božanskog života. Tu je pobjedu Krist izvojevao uskrsnuvši na život, pošto je svojom smrću oslobodio čovjeka od smrti« (GS, br. 18).

Krist je život i uskrsnuće naše. To je tema današnjeg bogoslužja. Ona prožima sva misna čitanja. Tematika života dolazi posebno do izražaja u evanđelju. Ono nam donosi uskrsnuće Lazarovo, kako bismo mogli uistinu shvatiti i vjerovati da je Isus »uskrsnuće i život«. To je i Gospodin želio pokazati svojim postupkom. Nije naime odmah došao kad je čuo da mu je prijatelj bolestan, nego je primjetio: »Ova bolest nije na smrt, nego na slavu Božju, da se po njoj proslavi Sin Božji« (Evanđ.). Kad je Isus došao, Lazar je već bio mrtav. On je to i htio. Zato je još prije i rekao apostolima: »Lazar je umro. Ja se radujem što ne bijah ondje, i to poradi vas, da uzvjerujete« (Evanđ.).

Za njega je bilo primarno da u njega uzvjeruju, da vjeruju kako je on život koji pobjeđuje smrt, da u sebi nosi snagu dobra koje je jače od zla. Sve ostalo, smrt Lazara, plač njegovih sestara, njihov blagi prigovor prijatelju obitelji, suze Gospodinove i njegova duboka potresenost, služe isključivo da još više istaknu kako je on život i da u prisutnima probudi vjeru u njega. On je jedini kađar reći i ostvariti ono što je rekao Marti: »Uskrsnut će brat tvoj« (Evanđ.).

No, vrhunac cijele evanđeoske perikope su Kristove riječi: »Ja sam uskrsnuće i život: tko u mene vjeruje, ako i umre, živjet će. I tko god živi i vjeruje u mene, neće umrijeti nikada« (Iv 11, 25—26). Shvatiti te riječi znači shvatiti da je uskrsnuće Lazarovo samo jedan znak nečega višeg. Upravo u to Gospodin želi uvjeriti svoje slušatelje. To je njegova pedagogija. Tjelesno Lazarovo uskrsnuće simbol je onog života kojeg čovjek već ovdje može posjedovati u Kristu. Otkupljeni čovjek već u ovom životu živi onim životom, na trajan i stalan način, kojeg će posjedovati u Bogu. Isus naime kaže: »Tko vjeruje u mene, neće umrijeti nikada« (Evanđ.).

Istu tu misao ističu i druga dva čitanja: »I duh svoj udahnut ću u vas da oživite« (1. čit.); »Ako li Duh onoga koji uskrisi Isus od mrtvih prebiva u vama, onaj koji uskrisi Krista od mrtvih oživjet će i smrtna tijela vaša po Duhu svome koji prebiva u vama« (2. čit.). Vjerovati u Isusa znači imati njegova Duha koji uskrišava. Ali to također znači i da ne smijemo živjeti po tijelu, jer »onaj koji živi po tijelu ne sviđa se Bogu« (Rim 8, 8). Tko nema Kristova Duha, ne može biti Kristov. Taj

nema u sebi života, nema korjena uskrsnuća, ne posjeduje sjeme slave koja ne propada. Život vječni i naše uskrsnuće su integralni dio kršćanskog shvaćanja života.

CVJETNICA: NEDJELJA MUKE GOSPODNJE

— *S radošću prihvatiti trpljenje*

Rijetko je koje nedjeljno bogoslužje tako bogato sadržajem, a u isto vrijeme i suprotnostima, kao ovo današnje. Sastoji se od dva dijela: u prvom slušamo radosni »hosana«, koji nas podsjeća na veličanstveni Isusov ulazak u Jeruzalem, a u drugom uranjamo u najveću žalost, jer u našim ušima odzvanjaju riječi »na križ s njim«.

Crkva slavi svečani ulazak Gospodina u njegov grad, u kojem on treba vladati kao Mesija-kralj. Završava korizma a počinje »Velika sedmica«, »Sveta sedmica«. Već unaprijed doživljavamo Kristovo pobjedonosno umiranje i uskrsno oživljavanje. Poput razdragane mase i mi s palmama u rukama, znakom pobjede, pratimo Krista želeći da se pridružimo njegovoj pobjedi, koju je postigao trpeći i umirući. S maslinovom grančicom, znakom mira, želimo i tražimo mir Kristov, i ujedno se obvezujemo da ćemo biti glasnici toga mira. Stoga se na svaku kršćansku dušu mogu primjeniti riječi proroka: »Klikni iz sveg grla, kćeri sionska! Viči od radosti, kćeri jeruzalemska. Tvoj kralj se evo k tebi vraća: pravičan i pobjedonosan, ponizan jaše na magarcu... On će navjestiti mir narodima: vlast će mu se proširiti od mora do mora« (Zah 9, 9. 10).

Obredi sv. Mise prenose nas u sasvim drukčiju atmosferu, u svu dramatičnost muke Gospodnje. Sve je time prožeto. Obećani Otkupitelj je »Sluga koji trpi«, kako je već davno prorekao Izaija. On je ponizan, siromašan... Sve se to obistinjuje na Isusu. Sinteza i tumač toga su riječi apostola Pavla: »Isus Krist... nije se kao plijena držao svoje jednakosti s Bogom, nego sam sebe oplijeni, uzevši lik sluge... Ponizi sam sebe postavši poslušán do smrti, smrti na križu« (2. čit.). Crkva nas potiče i poziva da sa što većom ljubavlju i suosjećanjem uđemo u tajnu patnje i smrti Kristove.

Isus je pri svršetku svoga misionarskog djelovanja i propovijedanja. Došao je njegov čas da se povrati k Ocu (Iv 13, 1). Svoju proročku misiju predat će apostolima, koje je odabrao i osposobio da je nastave i ponesu sve do granica svijeta. On odlazi s ovog svijeta. Budući da nije priličilo da prorok pogine izvan Jeruzalema (Lk 13, 33), On — najveći od svih proroka — ide u Jeruzalem zadnji put, da u njemu umre kao i svi ostali proroci. Upravo s ovim ulaskom započinje drama, koja ga vodi od slave do smrti. Epilog zaista tužan i žalostan, jer ljudi, djeca Božja, žele iskorijeniti iz povijesti Jedinorođenog od Oca, koji je došao među ljude da im bude svjetlo i spasenje.

Sam Isus svjesno započinje svršetak svog zemaljskog života. Rekao je Ocu: »Žrtve i prinose nisi htio . . . Ni paljenice ni okajnice nisu ti bile ugodne . . . Evo dolazim, o Bože, da činim volju tvoju« (Heb 10, 5—7). On je uvijek bio zaokupljen mišlju i željom da vrši volju Očevu (Iv 4, 34), da poslušan toj volji bude prezren i odbačen od ljudi (Iz 53, 3) i na kraju odveden na smrt kao janje na klanje (Iz 53, 7). Zato je željno očekivao da dođe vrijeme toga njegova krštenja (Lk 12, 50). Ulaskom u Jeruzalem počima to ostvarivati. Zna da je proljevanje njegove krvi залог posvećivanja naroda (Heb 13, 12) i da će na svršetku svega toga procvasti božanski plan spasenja ljudi (Iz 53, 10).

S krštenjem smo i mi trijumfalno ušli u Crkvu, zemaljski Jeruzalem. Tako smo poput svoga Gospodina započeli isti životni put. Po njegovu primjeru svatko od nas mora živjeti svoju dramu, puni uvjerenja da će završetak naše trpnje biti slavan. Poslušajmo Duha Svetoga koji nas poziva da idemo Otkupitelju i nosimo s njim njegovu sramotu (Heb 13, 13).

USKRS

— *Svjedočiti uskrsnuće*

Teško je sve izreći što Crkva i kršćani uopće osjećaju na današnji dan. To nam donekle govori današnje radosno pjevanje: »Aleluja« i »Ovo je dan što ga učini Gospodin: kličimo i radujmo se njemu«. Slavimo centralni momenat našeg spasenja: Kristovo uskrsnuće od mrtvih. Ovo je najveća kršćanska svetkovina. Ujedno je ovo i žarišna točka cjelokupnoga godišnjeg liturgijskog slavlja. Može se reći da je ovo svjetlosni reflektor koji obasjava sav kršćanski život. Sve što u Crkvi ima snagu ili posjeduje moć posvećivanja vjernika u uskoj je vezi s Uskrsom. To je već davno apostol Pavao uvjerljivo rekao prvim kršćanima: »Ako li Krist nije uskrsnuo, onda je neosnovano naše propovijedanje, neosnovana je i vaša vjera« (1 Kor 15, 14). Istu je misao, samo na drugi način, izrazio u poslanici Rimljanima: »Ako ustima svojim priznaješ Isusa Gospodina i srcem svojim vjeruješ da ga je Bog uskrisio od mrtvih, bit ćeš spašen« (Rim 10, 9).

Današnja svetkovina je poziv na radost. Već dugo smo taj poziv čekali. Mislili smo na njega dok smo za sve ovo vrijeme bili uronjeni u bol i žalost. Mislili smo svojim pratili svoga Gospodina na svim postajama njegova životnog puta, na njegovu »via crucis«, ali smo znali i bili duboko uvjereni da je zadnja postaja ispred praznog groba, gdje je i za nas ozvanjala radosna vijest: »Nije ovdje . . . Uskrsnuo je! . . . Idite i recite . . .«. (Mt 28, 6). Kristovo uskrsnuće, činjenica koju evanđelja s nepobitnom sigurnošću svjedoče, motiv je kršćanske radosti.

Uskrs je početak novog vremena, drugo stvaranje. Sve je na Uskrs i u uskrsnoj noći postalo novo. Pred crkvom nova vatra i novo svjetlo. Od tog novog svjetla pale se ostale svijeće. Uskrsni zdenac je napunjen novom

vodom. Pred uskrsnom svijećom, simbolom Krista, mole se novi ljudi, koji su oprali svoje haljine u krvi Janjetovoj (Otk 7, 14), koji su svukli starog čovjeka i obukli novog, puna milosti i otkupljenja (Kol 3, 9—10).

Krist je umro, ali je svojom smrću nadvladao smrt. Uskrsnućem je postao ugaoni kamen kojeg su odbacili graditelji (usp. 1 Pet 2, 7). On je pao, ali i uskrsnuo, i tako za sve postao »propast ili uskrsnuće« (Lk 2, 34).

Samo u istinitosti ove evanđeoske činjenice, naša vjera ima svoju vrijednost. Bez nje bi Isus iz Nazareta bio obični idealist, koji je mnogo htio a nije ništa postigao. Ne bi imalo smisla ni govoriti o Isusu više nego o ostalim velikim ljudima, koji su dobro željeli, ali u zadnjem trenutku zakazali. Tek s uskrsnućem, Kristova riječ dobiva snagu Božje riječi koja nas obvezuje, a njegovo djelo postaje otkupiteljsko djelo. Na temelju uskrsnuća, Evanđelje je Radosna vijest Gospodina našega Isusa Krista.

Mi zahvaljujemo Isusovu uskrsnuću za našu vjeru, za našu nadu, za naš milosni život, za naše osobno uskrsnuće i za našu vječnost. Jedino je Kristovo uskrsnuće залог da su naša groblja Božje njive i njegova baština, a ne mjesta smrti i raspadanja. Znamo da će se i naša muka pretvoriti u pobjedu, naša smrt u život, naš veliki petak u svjetlost vječnog uskrsa. Jer »Onaj koji je uskrisio Gospodina Isusa i nas će s Isusom uskrisiti (2 Kor 4, 14).

Zbog svega toga Uskrs je trijumf naše nade. Nismo je u prazno postavili. Sljedbenici smo žive osobe. Njegova prisutnost i moć osjećaju se u nama, u našim dušama i srcima. Da, Uskrs nas sijeća onoga što smo. Po krštenju, naime, Kristovo uskrsnuće postaje naše uskrsnuće, jer smo iz krsne vode izišli preporođeni, s Kristom smo uskrsli na nov život. To sa sobom nosi konsekvence. Apostol nas opominje: »Ako ste uskrsli s Kristom, tražite ono što je gore« (Kol 3, 1). Uskrs je svima koji vjeruju poziv da budu vjerni obvezama svoga krštenja. Krist živi, on nas prati na našem zemaljskom putovanju, a zato i zahtijeva naše osobno svjedočanstvo. Svaki bi kršćanin morao živjeti tako da se iz njegova života može pročitati: Krist je uskrsnuo! I zaista, može se reći da je pravi Kristov sljedbenik samo onaj koji svojim životom potvrđuje vjeru u Kristovo uskrsnuće. Kršćanin to mora zaista biti, jer je primio isti poziv kao i žene kod praznog groba: »Idite i recite učenicima: 'Uskrsnuo je od mrtvih' . . .« (Mt 28, 7).

DRUGA USKRSNA NEDJELJA

— *Vjervanje, a ne gledanje*

Kroz sve uskrsne nedjelje pred očima vjernika je uskrsli Gospodin, da bi se što bolje doživjelo bogastvo vazmenog otajstva u svim njegovim aspektima. Današnje misno bogoslužje je s tog stanovišta veoma bogato. Istaknute su tolike vrednote koje je Krist svojim uskrsnućem zaslužio za sebe i za sve one koji povjeruju u njegovu riječ.

Događaji Velikog petka, i sve ono što je to pratilo, duboko je potreslo apostole. Zahvatio ih je strah. Njihove nade su se iznevjerile. Sad su već počeli strahovati i za vlastiti život. Bojali su se da se agresivnost Židova, koju su pokazali prema Isusu, sad ne sruši i na njih. Vrata dvorane u kojoj su se nalazili dobro su utvrdili i zatvorili. Baš kroz tako zatvorena vrata Isus ulazi i živ im se predstavlja. Navješta im »mir«, sintezu svih mesijanskih dobara. Pokazuje im znakove svoje nauke, kako bi se uvjerili u identitet njihova sugovornika. Njihov spontani odgovor jest radost. Gdje je Gospodin, tu je radost. Uskrsli Spasitelj unosi mir i spokojnost u srca svojih zaplašanih apostola. Upravo u tom trenutku osposobljava ih za misionarsko djelovanje: »Kao što mene posla Otac i ja šaljem vas« (Evand.).

Znamo da je Krist svojom smrću izmirio ljude s Bogom, jer je uzeo grijehe ljudi na sebe. Nakon uskrsnuća, budući da je zadobio svu vlast na nebu i na zemlji, dio te vlasti prenosi na apostole i na Crkvu koju je osnovao: »Primate Duh Svetoga, kojima otpustite grijehe, otpušteni su im, a kojima zadržite, zadržani su im« (Evand.). On time želi na vidljiv način i dalje živjeti u svijetu i vršiti svoju otkupiteljsku ulogu.

No, najvažnije na što današnja liturgija svraća naše misli jest vjera u uskrslog Gospodina. Uskrsna svetkovina je za svakog kršćanina najidealnija prigoda da se povrati na izvore svoga kršćanskog života, na krštenje, gdje je počeo živjeti životom milosti i vjere u Uskrsloga. Čini se da ovo drugo Isusovo ukazanje apostolima ima isključivo svrhu da pokaže koliko je važno vjerovati, a da nismo vidjeli, opipali ili osjetili. Toma je tipičan predstavnik nas običnih ljudi, koji bismo svoju vjeru željeli temeljiti na materijalnom iskustvu.

Bog je stvorio čovjeka i udahnuo mu dah života. Tako je »čovjek postao živa duša« (Pot 2, 7). Bog je čovjeka i otkupio, da »ima život i da ga ima u izobilju« (Iv 10, 10). Po volji Božjoj čitav ovaj život je vezan uz vjeru, uz prijanjanje Božjoj volji i povjerenje u Božju riječ. Apostol Ivan govori da sve ono što je napisao, napisao je da vjerujemo i da imamo život (Evand.). Vjera u uskrslog Gospodina je temelj svega što se naziva kršćanski život.

Koliko Gospodin cijeni pravu vjeru vidi se i iz riječi koje je uputio Tomi: »Budući da si me vidio povjerovao si. Blaženi koji ne vidješe a vjeruju« (Evand.). Zbog takve vjere čovjek je blažen, a Bog jedino takvu vjeru cijeni. Veoma je mali broj ljudi koji imaju vjeru zato jer su vidjeli Gospodina. To su apostoli i izvjestan broj učenika. Svi ostali imaju vjeru na temelju slušanja, a ne gledanja. Makar je Toma javno ispovijedio i priznao Isusa Bogom: »Gospodin moj i Bog moj«, ipak Gospodin nije pohvalio njegovu vjeru.

Iskustvo Tome za nas je dragocjeno. Ne toliko zbog toga što je tim Isusovo uskrsnuće, na neki način, povijesno potvrđeno: »Prinesi prst svoj i pogledaj mi ruke! Prinesi ruku svoju i stavi je u rebra moja...« (Evand.), nego više zato što taknuti, vidjeti i okusiti nije temelj prave

vjere. Temelj je prave vjere sam uskrsli Gospodin Isus i prihvaćanje njegove riječi. Zato je vjera Božji dar, koji čovjek vlastitim silama nikada ne može postići. Vjera je hodanje u dvoje: Bog i ja.

Prve kršćanske zajednice su imale takovu vjeru. O tome nam govore prva dva čitanja današnje nedjelje. Apostol Petar hvali vjernike kojima upućuje svoju poslanicu: »Njega, iako ga ne vidjeste, ljubite; u njega, iako ga još ne gledate, vjerujete te klikćete od radosti neizrecive i proslavljene, što postigoste svrhu svoje vjere: spasenje duša« (2. čit.). Ova vjera preobražava ljude. Vidi se to kod prve kršćanske zajednice o kojoj govore Djela apostolska (1. čit.).

Liturgija i nas poziva da vjerujemo Evandjelju i da hodimo u svjetlu njegovih tajna, kako bismo i mi imali život u Imenu Isusovu (Evand.).

Fra Luka Livaja

TREĆA USKRSNA NEDJELJA

— *Uskrsnu Gospodin doista!*

Prisutnost je najdarovitiji način naših životnih odnosa. U našoj tjelesnosti i osjetnosti mi tako jako želimo da nam ta prisutnost ljudi oko nas bude u skladu s osjetilima koje nosimo kao sposobnosti svoga bića. Želimo vidjeti, čuti, opipati, osjetiti, okusiti. Stvari i osobe oko nas to su nam prisutnije, što su naša osjetila nekako više angažirana.

A ipak jednako tako dobro znamo da prisutnost nije samo neka materijalna datost, nego da je prisutnost u isto vrijeme i angažirano biti za nekoga, uz nekoga, s nekim. Biti prisutan u našoj duhovno-tjelesnoj egzistenciji znači više nego samo registracija što nam ju mogu pružiti naša osjetila. Stoga se tako često mogu zapaziti i anomalije naših ljudskih prisutnosti: da čovjek u isto vrijeme drugome bude prisutan i neprisutan. S jedne strane vidljivim smo načinom tako često nekome bliski, na dohvat ruke, tu, a opet događa se da u isto vrijeme svojim bićem, svojim interesom, svojim srcem budemo negdje daleko, drugdje, na sasvim drugoj strani zemlje. To je za nas ljude u isto vrijeme muka i radost. Muka je to ako zbog toga često jedni druge razočaramo te ono izvanjsko, vidljivo ne odgovara našoj angažiranoj prisutnosti koja se može ostvariti kompletno, cijelim duhovno-tjelesnim bićem. Zato smo jedni drugima često daleko, osjećamo da se udaljujemo, da se više ne nalazimo. Radost je to, ako shvatimo tu činjenicu kao mogućnost da dijelimo brige i tjeskobe, sreću i radost s ljudima koji su nam dragi, a koji nisu na dohvat naših osjetila. To se posebno tiče onih osoba koje u svojim mislima i svojim angažiranim interesom pratimo na životnom putu, kojima pišemo, za koje se molimo i preporučamo Božjoj dobroti.

Isus Krist je u svakom trenutku bio intenzivno prisutan svojim. Naše nam vjerovanje naglašeno govori da je on rođen »za nas«, da je živio »za nas«, da je bio mučen i raspet »za nas«, da je umro »za nas« i konačno da opet živi kao uskrsli Gospodin »za nas«! Upravo ovo naglašavanje objektne usmjerenosti cjelokupnog Isusova života rječito govori o tome da je on bio prisutan svakom stvorenju, ljudima u svim njihovim životnim situacijama. Zbog toga je s puno pažnje i ljubavi mogao do kraja susresti ljude, saslušati, shvatiti i pomoći. Njegova je prisutnost bila tako intenzivna i duboka, da nije nikakvo čudo što je rezultirala u čudotvornoj moći ozdravljenja, utjehe, obnovljene radosti, uskrsnulog života.

Osamljenost i očaj učenika nakon Isusove muke i po njegovoj smrti stoga je razumljiv. Umro je onaj koji je bio u njihovu životu najprisutniji, najangažiraniji prijatelj. Umro te netko koji je s toliko ljubavi usredotočio sve svoje sposobnosti prema drugome, da se kraj njega svatko osjećao sretnim. To je veće njihovo razočarenje i osamljenost poslije Velikog petka.

Ali — tim je veća i njihova radost u uskrsni dan! Opet je živ onaj koji je prisutan! Opet je tu. Doduše, promijenio se način njegove prisutnosti: on više nije vidljivo prisutan kao prije. Ali je istina o Kristovu uskrsnuću potvrdila najosnovnije iskustvo evanđeoske radosti: on je prisutan! Prisutan je u viziji današnjeg Evanđelja u svojoj Riječi (nije li gorjelo naše srce kad nam je tumačio Pisma...?) i prisutan je u gozbi svoje ljubavi (prepoznaše ga u lomljenju kruha!).

ČETVRTA USKRSNA NEDJELJA

— *»Zla se ne bojim, jer ti si sa mnom!*

Imati krov nad glavom jedno je od elementarnih uvjeta ljudskog života. Imati negdje zaklon, moći zaštititi se od nepogoda, kiša i studeni: to spada na temelj za dostojni ljudski život. Nije stoga čudo da svi ljudi nastoje taj životni zaklon urediti i osigurati što je moguće bolje. Zbog toga se grade zidovi i krovovi, pregrade i prozori, prilazi i vrata.

Događa se međutim da upravo u traženju životnog zaklona čovjek postepeno ulazi i u osamljenost tako zaklonjenog života. Što je čovjek stariji, iskusniji, to se više želi zakloniti od nepogoda života, a u te se nepogode postepeno ubrajaju i pronevjereno prijateljstvo, čovjekova mogućnost prijevare, laž i neistina. Razočaranje sputava čovjeka u njegovim ljudskim odnosima i zatvaraju se vrata ljudskih nastambi, ali često — na žalost — time i ljudskoga srca ispred drugih ljudi.

Isus nam se danas predstavlja kao »vrata ovcama«. Želi nam pristupiti u jednom novom svjetlu, ali koje se sasvim skladno nastavlja na

sve ono što o njemu znamo, što u njemu vjerujemo. On je naš zaklon, zaštita, obrana. Zato je slika vratiju vrlo rječita. Više od ikakvih ljudskih nastojanja oko osiguranja života Krist je nama temelj svake sigurnosti i svake sreće. No, vrata su u isto vrijeme i dio kuće koji služi komunikaciji, prihvaćanju, otvaranju. Kada nam se Krist predstavlja u slici »vratâ«, onda bi htio da nekako njegov životni poziv i životni put postane sastavnim dijelom i naših životnih stremljena. Isus nije nikada zatvorio vrata svoga srca ni pred kim. On je uvijek bio pažljiv i dobar prema svakome. On se nije oglušio na nikakvu molbu. Njega nije slomilo nikakvo razočarenje. On nije tražio zaklona u bijegu i zatvorenosti, premda je više nego itko od nas doživio razočarenje, vidio je svoje ponuđeno prijateljstvo zgaženo izdajničkim nogama, doživio je neljudsku nezahvalnost za sve što je učinio. Pa ipak, on želi i dalje ostati otvoren svakome.

U ovo uskršno vrijeme upozorava nas Crkva najprije na vječnu istinu naše vjere: da je Krist Gospodin, kao uskrsnuli Spasitelj i danas jednako svjež i snažno otvoren svakome od nas. On želi u slici vratâ nama biti neprestana i živa ponuda sigurnosti Božjega spasenja i ljubavi, a u isto vrijeme htio bi nama biti neprestani poticaj na otvorenost i djelotvornu ljubav.

Riziko otvorenosti i pripadanja drugima neobično je velik i spojen s mnogim teškim trenucima i razočaranjima. Ipak nas Krist poziva da ga u tome slijedimo. Jer jedino ako uđemo na ta vrata koja nam on otvara, tj. jedino ako prihvatimo njegov životni put kao svoj, moći ćemo sa sigurnošću ići prema našem životnom cilju u savršenom objedinjenju slušanja Božje volje i služenja ljudima u vjeri i ljubavi.

PETA USKRSNA NEDJELJA

— *U kući Oca moga ima mnogo stanova*

Istom pred konac svog zemaljskog života usudio se Isus dotaknuti sadržaja koji zahtjevaju tako puno vjere. Pa niti sada, neposredno pred njegovu muku učenici ga ne razumiju do kraja. Shvatili su ga kasnije, poslije njegova uskrsnuća. O tome svjedoče i ove zapisane riječi: jer Ivan evanđelist sjetio ih se upravo zato što su mu značile mnogo u vjerničkom shvaćanju svoga učitelja.

Vizija Kristova u ovom dijalogu upravljena je prema konačnom cilju. Krist nije utopist. On ne obećaje ovdje na zemlji, u ovim okolnostima, u ovom životu neko potpuno blaženstvo i sreću. Punina života gradi se na ovom životu, ali živi se u punom zajedništvu s Bogom u Isusu Kristu. Zato nas ovo današnje Evanđelje poziva na dubok čin vjere u Isusa Krista. Jer — svatko bi htio tako rado tu sreću i život doživjeti već sada. »Pokaži nam Oca, i dosta nam je!« Taj usklik apo-

stola Filipa potpuno odgovara i našim željama. Mi bismo već sada, danas htjeli osjetiti potpunu sreću. Htjeli bismo danas biti zdravi, danas bismo htjeli da nam je ispravljena nepravda, da je kažnjen krivac, da se ostvari naš plan, da su dotučeni naši neprijatelji, da se poboljšalo naše materijalno stanje... i mnogo drugog.

Za takve želje uvijek nam je srce puno molitava. Isus i takve želje prima. Dokaz zato su i mnoga njegova čudesna ozdravljenja i blaženstvom ispunjeni susreti. Ipak Isus želi da vjerom dosegne onu pravu, punu i nenarušenu sreću koja se može ostvariti samo u Božjim okvirima i planovima. Nemoguće je u uvjetima našeg sadašnjeg bića primiti blaženstvo kao dar, a da to u isto vrijeme ostane i plod slobodnog izbora i opredjeljenja. Blaženstvom Bog ne želi sputati ljudsku slobodu niti ikome želi narinuti život što ga pripravlja onima koji ga u slobodi ljube. Zato je blaženstvo vezano uz vječnost, uz drugi život.

Put do tog blaženstva ispunjen je borbom i nastojanjima. Nas kršćane taj put bitno veže uz Isusa Krista. On nam se predstavlja kao Put, Istina i Život. Kao takav stoji pred nama. On je ponuda. On ne pozna nasilja. Svojim uskrsnućem svjedoči da je jedino taj put garancija sreće novoga života. Da, jedino takav život, kao što ga je on provodio, vodi u Božji život. Zato nas poziva da mu povjerujemo.

Ta je vjera povezana s djelima. »Tko vjeruje u mene, djela koja ja činim, i on će činiti!«

Današnje nas Evandjelje prema tome iskreno poziva na obnovu naše vjere. Poziva nas na obnovu naših djela i života. Poziva nas da prihvatimo Kristovu viziju punog života u Božjim stanovima. Tu ima mnogo mjesta, a Krist nam je pripremio mjesto. Hodajući u svjetlu Krista koji je naš Put, Istina i Život, sigurno ćemo prispjeti do onog života i blaženstva što svako ljudsko biće u svojoj biti želi i što ga nitko od nas u skućenim uvjetima ovoga života ne može sebi niti drugima zagarantirati.

ŠESTA USKRSNA NEDJELJA

— *Neću vas ostaviti siročad*

Kako su lijepa obećanja izražena u današnjem Evandjelju. Ona odgovaraju trenutku Isusova života kada on pred odlazak s ovoga svijeta tješi svoje učenike, a jednako tako odgovaraju i liturgijskom vremenu danas kad nas Crkva želi pripremiti na vjerničko shvaćanje Isusove nevidljive prisutnosti na ovome svijetu.

Koliko se puta ostvari ljudsko razočaranje u našim odnosima. Kad mislimo da nam netko najviše pripada, da nam je najbliži, i kad u svojoj težnji za srećom želimo zadržati samo za sebe biće koje smatramo svojim, vrlo se često dešava da sve to iščezne. Da se perspektiva života

promijeni. Ili se dogodi kakva žalost, ili nas pogodi kakav udarac i nesreća, ili se ljudsko srce okrene drugamo. I tako na mnogo načina mi možemo postati »siročad«. Zbog toga ljudi su tako jako osamljeni na ovom svijetu. Ima tako puno sirota koji nemaju nikoga. Nitko ih ne gleda, nitko ne mari za njih. A sigurno je bilo vrijeme kad su i ti ljudi (na žalost, najčešće su to stariji) bili okruženi prijateljima, osobama povjerenja i ljubavi, možda i najbliži u rodbinskom smislu riječi.

Takvih razočaranih, osamljenih, žalosnih sirota na ovom našem svijetu ima neizmjenno puno. Čovjek živi u vrevi grada ili velegrada, a u isto vrijeme doživljava krizne trenutke samoće, ostavljenosti.

Krist nam obećava život, ljubav. To je on obilno dijelio na ovom svijetu. Što će se sada dogoditi, kad nestaje vidljivo s lica ove zemlje? Krist želi preduhitriti tjeskobu apostola: Ne ću vas ostaviti sirote! Ne želi pronevjeriti njihovo životno pouzdanje. Krist ostaje dosljedan sebi. Jer on živi novim, uskrsnulim životom, i oni koji su svoj život vezali uz njega živjet će. To je obećanje Evandjelja. To su Isusove riječi. Riječi su to neobično potrebne i našoj današnjoj generaciji. Jer osjećamo da danas ima daleko više samoće i žalosti, zato čovjek više vapije za nekim u koga može staviti sve svoje pouzdanje, svoj život. Mi vjerujemo da je to Krist, i da je u njemu i naš život. Vidljivost kod njega nije najvažnija. On je prisutan, on je s nama, vječno vjeran svojim obećanjima: Ne ću vas ostaviti sirote! ili: Ja sam s vama u sve dane...!

Pored osobnih očitovanja prisutnosti Gospodnje u dubinama ljudskog bića postoje i drugi gotovo bismo mogli reći vidljivi i kvalificirani znakovi po kojima nam je Krist zajamčio svoju prisutnost. Krist je nazočan u svojoj zajednici ondje gdje se braća okupe zajedno, gdje u ljubavi lome i dijele kruh kao jedinstvenu hranu — znak njegove ljubavi i dobrote, njegova tijela i života. Nismo mi dakle ostavljeni kao sirote. Isus Krist je pronašao mnogostruke izraze koji rječito govore o njegovoj prisutnosti u Crkvi, među svojim. Za onoga koji Duhom Božjim razmatra ovaj život, Kristova prisutnost biva opipljivijom iz dana u dan.

Vjera u uskrsnulog Gospodna u isto je vrijeme i ispovijedanje jednog Božjeg i svemirskog događaja uskrsa, novog i neuništivog života u osobi Isusa Krista kao i blažena utjeha da je tako velika činjenica vjere u isto vrijeme za nas najjača garancija da nas Krist neće i ne može ostaviti sirote.

UZAŠAŠĆE GOSPODNJE

— *Blagdan uskrsne radosti*

Svi bismo već htjeli uživati u potpunom gledanju proslavljenog Krista. Osjećamo se ugroženi u svojoj vjeri i smatramo da bi ta ugroženost nestala kad bi se Krist jasno i vidljivo pojavio pred nama. Upravo

zato i ne razumijemo do kraja misao Crkve i sadržaj otajstva što se krije u ovom u biti uskrsnom blagdanu Kristova uzašašća.

Psihološki gledano to je više rastanak, a manje neki svečani i radosni čin. Osjeća se i u izvještajima o uzašašću neka nostalgija. Nestao im je s očiju kad se uzdigao na nebo! Sjeta tog trenutka ostaje i danas prisutna. Naše su oči jednako tako upravljene prema nebu, gledaju gore odakle će se pojaviti Krist kao Gospodar svega stvorenog. Kad će to biti i kako ćemo mi doživjeti taj vidljivi i radosni trenutak? Za sada s tugom čekamo. Smatramo da su učenici koji su Isusa barem neko vrijeme mogli pratiti, gledati i doživljavati bili daleko stretniji nego mi. Kad bismo barem i mi mogli tako susresti Krista. Možda bi onda problem vjere bio i za nas riješen?!

Međutim, Krist ne misli tako. Bolje je za vas da ja odem! Tako govori Krist svojim učenicima. Sigurno, to je rječnik vjere, ali upravo je to htio Krist svojim uskrsnim događajima ucijepiti u srce svojim učenicima. Vidljivost i opipljivost nije jedina garancija njegove prisutnosti. Čak izgleda da je Krist uskrsnuli u svojoj nevidljivosti tjelesnim očima svojim učenicima bio još prisutniji nego li je to bio prije. Jer, prema pronici Evanđelja, dok je vidljivo hodao zemljom i činio dobro bio je kao i svako drugo ljudsko biće podvrgnut zakonima prostora i vremena. Njegova je dobrota bila velika, ali lokalizirana na one koji su u tom trenutku bili pred njim. Vrijeme i prostor postavljali su granice njegovu kretanju, njegovom djelovanju i naučavanju.

Svojim uskrsnućem Krist izmiče zakonima prostora i vremena. To je događaj vjere, budući da nama iskustvo u razmatranju te činjenice ne može pomoći. Ali upravo očima te vjere mi priznajemo Krista živim i uskrsnulim, Gospodinom koji ostaje Bog i čovjek ali u novom i neuništivom stanju uskrsnulog tijela. Taj i takav Krist kao Gospodin i Spasitelj svega stvorenja i ljudi upravo snagom novog života kojemu nema granica vremena ni prostora može u svakom trenutku i na svakom mjestu prema našim ljudskim dimenzijama efikasno biti prisutan. Njegova prisutnost više nije omeđena. Njegova ljubav više nije ograničena. U svakom trenu, na svakom mjestu, on ostaje Gospodin i Spasitelj svakog čovjeka. Takav Gospodin doista je sve-prisutan i dobro je za nas, kako je to on i sam rekao, da nestane, da ode, da prestane uvjetovano i ograničeno biti prisutan.

Blagdan Kristova uzašašća želi nas sjetiti i te činjenice naše vjere. To je poruka radosti i spasenja. U Isusu Kristu nalazimo po uskrsnom otajstvu u koje spada i ovaj današnji blagdan sigurnog Spasitelja, moćnog i dobrog. Mogućnosti koje nam vjera nudi u otkrivanju snage ljubavi i dobrote Krista uskrsnuloga daleko su veće i jače negoli bi nam mogla to priuštiti osjetila našega tijela. Zato smo pozvani da i ovaj današnji blagdan proslavimo kao vjernici radujući se ovoj pobjedi Božje ljubavi u svijetu.

Zvezdan Linić

SEDMA USKRSNA NEDJELJA

— *S Marijom na molitvi*

Razdoblje od Uzašća do Duhova Karl Barth je zgodno nazvao »značajnim predahom«. Kuća u čijoj su se gornjoj sobi sakupljali Apostoli s Majkom Isusovom, B. Dj. Marijom, bila je zacijelo kuća Ivana Marka evanđeliste (Dj 12, 12). Zajednica se skuplja oko Dvanaestorice, koju nabrajaju Sinoptici i Dj. Izborom je imalo biti popunjeno mjesto Jude Iškarjota.

»Svi oni bijahu jednodušno postojani u molitvi sa ženama i Marijom, Majkom Isusovom, i braćom njegovom« (Dj 1, 14).

Zapadni tekst dodaje »i s djecom«. Od Pavla znamo da su Petar i drugi apostoli bili oženjeni. Značajno je da je ovo posljednji put što se spominje ime Bl. Dj. Marije u Novom zavjetu. Upadno je kako se ona ovdje ukazuje kao član vjerničke zajednice koja čeka i moli.

To je bio predah djela Božjih, predah u kome zajednica iščekuje u molitvi. Po Ivanovu izvještaju »Duh će doći i zauvijek boraviti s vama« (sa zajednicom), a ipak Crkva treba da neprekidno moli »Veni Creator Spiritus«. Dar Duha Svetoga nije neki osigurani posjed; treba ga bez prestanka vapiti u molitvi.

Pripj. ps. 27 ističe kako je Gospodin vjerniku štit i svjetlost. Samo onaj koji prebiva u domu Gospodnjem uživa Božju milinu; srce ga trajno tjera da dalje istražuje lice Gospodnje.

U novom izboru čitanje iz 1 Petr. nije uzet ulomak koji donosi iščekivanje Duha, kako je to bio slučaj prije u poslanici za ovu nedjelju. Da li je izbor pogođen? Na ovom ulomku iz drugog dijela 1 Petr. odražava se krsna homilija koja opominje na neposredno progonstvo. Da li Neronovo? Domicijanovo? Trajanovo? Biti kršćanin već je počelo značiti biti zločinac. Kršćanstvo su već razlikovali od židovstva, no ono nije bilo priznato kao religio licita. Dosljedno, kršćani su imali trpjeti za ime Isusovo od državne vlasti.

Pavao kršćanima želi neka ne trpe kao počinitelji bilo kojeg zločina. No, ako kršćanin treba da trpi kao kršćanin, »neka se ne stidi, nego slavi Boga zbog toga imena« (1 Pt 4, 16).

Osnovni poticaj što ga Petar daje u ovom završnom tekstu svoje poslanice jest da nas pouči kako će se Isusovo uskrsnuće sliti u naše vlastito uskrsnuće. To uvjerenje dolazi od Duha Božjega.

Ulomak 3. čitanja uzet je iz Isusove velikosvećeničke molitve na Zadnjoj večeri. Isus prikazuje sebe Ocu kao pokornu žrtvu. Kod Ivana »čas« znači čas Muke. Isus moli da putem njegove Muke budu proslavljeni Otac i Sin. Drugim riječima, da se Očeva otkupiteljska nakana ispuni u Sinu. Ova je otkupiteljska nakana obilježena kao davanje vječnog života onima koje je Otac »dao« Sinu.

Vječni se život sastoji u spoznaji Oca i Sina. To je možda tumač samoga Ivana. U Ivanovoj misli vječni život ne znači toliko trajanje života koliko život u zajednici s Ocem i Sinom.

Isus napominje u molitvi kako je on Oca proslavio već za svoga zemaljskog života, još prije nego se popeo na križ, i da se slava što je on prima kod svog uzvišenja povezuje na slavu njegova preegzistentnog stanja. Slavu križa ne smijemo gledati kao nešto izolirano, nego skupa s čitavim utjelovljenim životom, kojeg je križ krajnji izražaj, i s preegzistentnim životom, koji je bio neprekidni čin Božjeg samoočitovanja i objavljivanja.

Učenici su u znakovima ranije gledali Isusovu slavu (Iv 2, 11; 6, 68—69). No, Isusove su riječi poglaviti sadržaj njegove objave. To su riječi koje je Otac prethodno dao Sinu. Primajući ove riječi kao riječi Očeve učenici »priznavaju« Isusa, tj. priznavaju njegovo božansko poslanje.

Prihvatanjem objave učenici više ne pripadaju ovom svijetu, iako će oni i dalje živjeti u svijetu. Isusovom molitvom zatvara se pravilan krug; Isus je počeo govoriti o času Muke, a završio svojim dolaskom k Ocu.

Molitva se Isusova pred Ocem nastavlja. Isus neprestano zagovara za nas. Molio je da mi iznutra budemo preobraženi i posvećeni. Jedino je njegov Duh kadar da nas obnovi. Snagom Duha Svetoga možemo slijediti Krista u vrevi suvremenog života.

DUHOVI: NEDJELJA PEDESETNICE

— *I obnovit ćeš lice zemlje . .*

Pedesetnica je izvorno bila završna svetkovina sabiranja žetve, koja je započimala iza Pashe. Kasnije ju je židovstvo pretvorilo u blagdan povijesti spasenja; svetkovalo se davanje Zakona na Sinaju i uspostava Izraela kao Božjeg naroda. Sve su se te asocijacije slile u kršćanski blagdan koji je obilježavao svršetak velikih pedeset dana. Žito i Zakon nadomješteni su darom Duha, a uspostava starog Izraela sazdanjem novog Izraela. Blagdan Zakona postade blagdanom Duha.

O događaju Pedesetnice (Duhova) govore samo Djela apostolska (Dj 2, 1—11), dok evanđelja predočavaju davanje Duha Svetoga u različitom svjetlu. U misli sv. Luke silazak Duha nije bio tek neki događaj već jedno novo razdoblje. Stari zavjet je gledao naprijed prema danu kad će Duh biti izliven na svako tijelo. Sad se to obistinilo. Duh ima snagu da preobrazi svijet Kristovom riječju. To će se odvijati misijom Crkve do nakraj zemlje, kako to pokazuju Lukina Djela apostolska. Početak propovijedanja bio je obilježen provalom glosolalije (govorenja raznim jezicima) na što će Pavao posebno svratiti pažnju u 1 Kor 12—14.

Bog je sišao na Sinaj u ognju da preda riječi Saveza Mojsiju. Ovdje je oganj novog Božjeg očitovanja Novim savezom.

Učenici govore razilčitim jezicima tako da ih je svatko mogao razumjeti. To simbolizira jedinstvo što je doneseno razjedinjenom ljudskom rodu po Duhu Svetom.

Pripj. ps. 104 hvali Božja djela u stvorenju. Govoreći o obnovi stvorenja po Duhu Psalmist vjerojatno misli o obnovi prirode u proljeće. U kršćanskoj reinterpetaciji te iste riječi mogu značiti eshatološku obnovu stvorenja, obnovu kojoj je Crkva prvi plod.

Između tolikih muka što ih je Pavao podnio sa svojim obraćenicima u Korintu spada i pometnja gledom na darove Duha Svetoga. Korinćani su bili snabdjeveni upadnim duhovnim darovima, posebno darom govorenja različitim jezicima. I na to su bili ponosni. U svome zanosu vjernici ne smiju zaboraviti — tako ih Pavao opominje — bitnu ispovijest vjere: Isus je Gospodin. Ako netko odbija priznati autentičnu vjeru, tada Duh Božji nije u njemu. Duh u prvom redu nadahnjuje ispravnu vjeru u srcu vjernika.

Darovi što ih podjeljuje Duh Sveti uvijek su na službi Crkvi. Sve da i nisu najizvanredniji, ipak su to darovi Duha.

Duh Sveti djeluje u prilog i korist Tijela Kristova. To je mjesto gdje Pavao naglašava (1 Kor 12, 3—7. 12—13) da je uloga Duha Svetoga najprominentnija. Duh je duša jedinstva u Tijelu Kristovu koja sjedinjuje skupa razne narode i staleže u živo zajedništvo Božjega naroda.

Spominjući ime Isus, Pavao ovdje misli na zemaljskog Isusa, na propetoga Krista. Korinćani su gledali Kristovu smrt kao puku epizodu prošlosti i pri tom isticali čisto duhovnog, eterskog Krista. Pavao ih opominje da ne gube iz vida centralno značenje Križa.

Ovo su misli drugoga misnog čitanja (1 Kor 12, 3—7. 12—13).

Isus se Apostolima ukazivao poslije svoga uskrsnuća više puta. Na te iste Apostole silazi Duh Sveti i na taj način javno potvrđuje objavu, koja nam je dana po Isusu. Sam Isus je najviša objava Božja. On je Logos, Riječ što postade tijelom.

Ovdje kod Ivana, kao i u Dj, Duh oprema Crkvu za njezino poslanje. »Kao što je mene poslao Otac, tako i ja šaljem vas« (Iv 20, 21). Poslanje ovdje nije označeno kao naviještanje nego kao praštanje i zadržavanje grijeha. Pri tom se misli na sakrament pokore.

U Novom zavjetu je opraštanje grijeha krsni govor (v. Lk 24, 47). Ono što mi imamo ovdje je Ivanova verzija tradicije koja uključuje zapovijed krštavanja. Već prema tome da li netko prihvaća ili odbija poruku evanđelja, može primiti ili ne primiti krštenje. Uostalom, sakrament odrješivanja grijeha znači obnovu krsnog stanja.

U pastrističko doba Pedesetnica je bila dan kad su oni, koji s bilo kojeg razloga nisu primili krštenje na Uskrs, bivali kršteni. Krštenje se nije podjeljivalo u svako doba godine, jer je eklezijalno značenje krštenja bilo od najveće važnosti.

»Primite Duha Svetoga!« — te riječi izgovara Isus i nama danas. One se odnose na nas kako su se nekoć odnosile na Apostole.

Svaki krštenik ima udioništvo u poslanju Crkve. Svaki krštenik mora pridonositi zajedništvu koje je život Crkve.

Kad god se radi o poslanju Crkve ili o zajedništvu života Crkve, uvijek i posvuda — res nostra agitur. Sami se po sebi nameću tada sloga i mir.

BLAGDAN PRESVETOG TROJSTVA

— *Bog jedini u trima osobama*

Kasno židovstvo zaziralo je od izrazâ: Jahve »silazi«, »prolazi mimo« dajući božanske izjave. Te krute antropomorfne izreke kao da su bile nespojive Božjom nadpojavnošću. Stoga su umetali različite posrednike, činioce božanske objave, anđele, Riječ (Memra) ili Logosa, Mudrost ili duha Jahvina. Ovi posrednici utirali su put kršćanskom shvaćanju utjelovljenja i Presv. Trojstva. U objavi — bilo Sinajskoj ili Kristovoj — nadpojavno božanstvo izlazi iz dubina svoga bića da saopći samog sebe. Ono također zahtijeva odgovor na svoje samoobjavlivanje.

Za tajnu Presv. Trojstva u Starom zavjetu imamo samo slike i natuknice; ta je tajna otkrivena u Novom zavjetu. U Starom se zavjetu Jahve ne izjednačuje s prvom osobom Trojstva nego sa svim trima osobama: »Otac je Gospodin, Sin je Gospodin, Duh Sveti je Gospodin. No nisu tri Gospodina nego je jedan Gospodin« (Atanazijev credo).

Iza 1. čitanja (Izl 34, 4b—6. 6—8) slijedi pripj. psalam koji je uzet iz Dan 3. To je pjesma triju mladića u užarenoj peći u koju su bili bačeni za Nabukodonozora. Jahve prebiva u hramu prirode i u Domu svete slave svoje; stoga zaslužuje da mu se iskazuje hvala.

Pavlove su poslanice bile pisane zato da budu čitane na Korinjskim sastancima. Ovdje (2 Kor 13, 11—13), kao i na koncu 1 Kor, njegova je nakana sasvim jasna: završetak poslanice je uvod u slavljenje Euharistije. Stoga poticaj da vjernici budu u miru jedni s drugima i da to izraze poljupcem mira. Trojstveni blagoslov zgodno pada kao uvod u euharistijsku molitvu.

Pavao na nekoliko mjesta u svojim poslanicama govori o vjerničkom iskustvu Božjeg trostvenog života (npr. u 1 Kor 12, 4—6), no on ovdje svjesno upotrebljava trostvenu formulu. Pavao rado govori o milosti Kristovoj, o ljubavi Božjoj i zajedništvu (koinonia) Duha Svetoga. Upravo u Isusu Kristu i u njegovu milosnom životu i smrti mi susrećemo ljubav Božju. Ovaj susret proizvodi naše ucijepljenje u otkupiteljsku zajednicu u kojoj mi učestvujemo u zajedničkom životu Duha.

Sloga, mir i ljubav među vjernicima su nešto stvarno; to je izljev Duha Svetoga koji radi na tome da sjedini čovječanstvo u prijateljstvu i ljubavi trojedinog Boga.

Ulomak Iv 3, 16—18 se ranije čitao na Duhovski ponedjeljak. Dobro je ipak da bude jednom u tri godine pročitano upravo u nedjeljnom misnom slavlju. Iv 3, 16 je kratki sažetak čitavog evanđelja u karakterističnom Ivanovu stilu: »Bog je tako ljubio svijet te je dao svoga Sina Jedinorođenca da nijedan koji u nj vjeruje ne propadne nego da ima život vječni.«

Iako Ivan često upotrebljava riječ »svijet« u lošem smislu, ovdje on svijet promatra kao predmet Božje ljubavi. Da se okoristi njegovim blagoslovom, svijet treba da uzvjeruje. Inače će biti osuđen, postat će zbir nevjere i simbol silâ što se opiru Bogu. Jedini pravi odgovor na Božji poziv jest prihvatiti Isusovu objavu gledom na Boga i po toj vjeri osjetiti blagodati Božje ljubavi.

Govoreći o tajni Presv. Trojstva mi se nalazimo pred tajnom koju naš um nije kadar dokučiti. No, dok izgoramo imena osoba Presv. Trojstva, moramo paziti da se tu ne radi o nekoj apstraktnoj formuli nego o temelju biblijskog iskustva Boga, kako u Starom tako u Novom zavjetu.

Već krštenjem vjernik učestvuje u bogatom životu, u kojem se Bog očituje u Isusu Kristu i koji ih osposobljava da učestvuju u zajedništvu (koinonia) Duha Svetoga.

Cjelokupno je stvorenje izražaj ljubavi osoba Trojedinog Boga: Oca, Sina i Duha Svetoga koju imaju jedna prema drugoj. To se nadasve izražava prema čovjeku kojemu su se kadre razdati u ljubavi uz poštovanje čovjekova dostojanstva i slobode. Današnji je blagdan poziv da i mi raspirujemo takvu ljubav među ljudima. Zajedništvo među osobama na zemlji ima biti nalik zajedništvu što vlada među osobama Presv. Trojstva.

TIJELOVO: BLAGDAN PRESV. TIJELA I KRVI ISUSOVE

— Hrana u velikoj i strašnoj pustinji

Na svakom putovanju, pogotovo dugom, velikom i strašnom pustinjom, potrebna je zaliha hrane. Bilo je tako i za vrijeme izraelskog putovanja pustinjom, o čemu govori ulomak iz Pnz (8, 2—3. 14b—16a). Tu činjenicu prizivlje u pamet Mojsije narodu, koji je bio izložen gladu, žeđi, ognjenim zmijama i skorpionima, ali je primao okrepu od svoga Boga: vodu iz litice i manu. Pavao će kasnije govoriti o vodi iz litice i mani kao o tipovima dvaju kršćanskih sakramenata: krštenja i svete pričesti (1 Kor 10, 1—4). Kruh što silazi s neba (usp. Iv 6) — mana — tip je euharistijskog kruha.

Pripj. psalam je u stvari hvalospjev Svemogućemu (Ps 147). Tu se ističe što sve radi Gospod u prirodi, u prilog svoga naroda. On učvršćuje zasune vrata Jeruzalemskih, blagoslivlje svoje sinove u njemu. »On dađe mir granicama tvojim, pšenicom te hrani najboljom« (r. 14). Ovaj redak posebno pristaje blagdanu Tijelova.

Moglo se očekivati da će biti uzet ulomak 1 Kor 1, 1—4, gdje Pavao manu iz Pnz 8 tumači tipološki o Euharistiji. Umjesto toga imamo konac iz istog poglavlja 1 Kor.

Općenito se smatra da Pavao navodi tradicionalnu euharistijsku formulu. To je izraženo židovskim izrazom »čaha blagoslova«. Hebrejskom izrazu »blagoslivamo« (berakah) odgovara Pavlov uobičajeni izraz euharistein (= davati hvalu). Učestovanje (koinonia) u tijelu i krvi treba shvatiti ne čisto simbolički nego u strogo stvarnom smislu. »Tijelo i krv« ne odnose se na stvari u samima sebi, nego na događaj i na osobu, na Krista, koji daje samoga sebe u svojoj otkupiteljskoj smrti. U svetoj pričesti on prinosi učestovanje u njemu samom, kao što daje samoga sebe na svoju žrtvenu smrt. Ovaj govor iznosi izričito značenje njegovih riječi i čina na Zadnjoj večeri.

Riječ tijelo, upotrebljena kristološki i sakramentalno u tradicionalnoj formuli, sada se uzimlje u ekleziološkom smislu. Tijelo sada nije kruh, nego »mi«, zajednica koja učestvuje u Kristovu sakramentalnom tijelu na Večeri. »Učestovanje u Isusu i u njegovu (sakramentalnom) tijelu »postaje identičnim s pritjelovljenjem Crkvi kao Tijelu Kristovu« (E. Käsemann). Pavao pravi ovaj egzegetski korak zbog poteškoća koje su uslijedile u Korintu. Vjernici su toga grada bili zauzeli odveć individualistički stav prema Euharistiji. Za njih je ona bila jamstvo osobnoga spasenja. Prema Pavlu, naprotiv, Euharistija povezuje čovjeka ne samo s Kristom nego i njegovim bližnjima, s kršćanskom zajednicom i svim obvezama koje odatle slijede. Euharistija ima kako vertikalni tako i horizontalni smjer.

Pozadina je ulomak Iv 6, 51—58, recimo točnije: čitavoga 6. poglavlja Ivanova evanđelja — euharistijsko je slavlje upravo u vezi s gozdom. Prvi dio govora ima u vidu nebeski kruh te je, rekli bismo, razmatranje o agape. Drugi dio (rr. 51—58) je razmatranje o Euharistiji u strogom smislu a temelji se na Ivanovskoj tradiciji izvještaja o ustanovljenju.

Ako ga gledamo po drugim kutom, čitav govor riše događaje povijesti spasenja, dolazak Krista kao kruha s neba u svijet putem Utjelovljenja (rr. 26—51b), predanje samoga sebe u pomirbenu smrt (r. 51c), pružanje njegova položenog života kao hrane vjernika u svetoj pričesti (rr. 53—58).

Ivan ne gleda sakramentat kao stvar u sebi, odijeljeno od cjelokupnog spasiteljskog Kristova događaja, nego kao sredstvo kojim ovaj spasiteljski događaj stoji trajno na raspolaganju za sadašnje učestvovanje u životu Crkve. U Ivanovu jeziku sačuvan je dvostruki vid Euharistije, izražen u pređašnjim izvještajima o ustanovljenju (Pavao i Sinoptici). Euharistija čini prošlost prisutnom za učestvovanje (odnoseći »tijelo i krv« na Kristovu smrt na Kalvariji) a tako i budućnost (»Ja ću ga uskrisiti u posljednji dan«, »Živjet će zbog mene«, »Živjet će u vijeke«) čini prisutnom: »Ima život vječni.« Ni euharistijski dio govora ne gubi s vida tipologiju mane: »Ne kao što očevi vaši jedoše manu i pomriješe.«

Treba se kloniti individualističkog duha kod slavljenja Euharistije. Otpor na liturgijske promjene dijelom se dade protumačiti nastojanjem da

se izbjegne socijalnoj dimenziji Gospodinove večere. Naše učestovanje u sakramentalnom tijelu Kristovu znači to da se moramo svijetu predstaviti kao njegovo eklezijalno tijelo. Mi koji smo mnogi — jedno smo tijelo u njemu.

OSMA NEDJELJA KROZ GODINU

— *Tražite najprije kraljevstvo Božje!*

Prvo vrlo krakto čitanje govori o Božjoj skrbi za nas. Usporedba je dirljiva i potresna: »Kad bi koja žena i zaboravila na svoje dojenče, tebe ja zaboraviti neću« (Iz 49, 15). Tema o Božjoj skrbi odjekuje i u Evandelju.

Proročka misija Drugoizaije bila je: pružiti utjehu prognanicima u Babilonu s obećanjem da će se vratiti svojim kućama. Niz slika kojima se on služi ima za i cilj ispuniti ih radošću na pogled novoga Izlaska, novog stvaranja Božjeg naroda od Izraelova ostatka. Prvi Izlazak iz ropstva zbio se u doba faraona; kod drugog Izlaska kraljevi i narodi sagnut će se pred divnim djelima Božjim.

Prvo kratko čitanje uzeto je iz Izaijinih pjesama o povratku. Nije se nikada desio slučaj da je Bog ostavio svoga naroda i svetog grada. Narod su njegova vlastita zlodjela dovela u sadašnju bezizlaznu situaciju. Nema tog ljudskog djela koje bi bilo kadro odvojiti Boga od naroda kojeg on ljubi.

Gospod je hrid spasenja, on je utvrda. Zbog toga svaki koji u njega polaže svoju nadu, osjeća u srcu nepokolebljiv mir. To je misao pripj. psalma 62/61.

Dio problema u Korintskoj crkvi kretao se oko propovjednika evanđelja. Oni su bili navadani kao pobornici suparništva. Zbog toga je nastala podjela među obraćenicima na štetu jedinstva Crkve.

Donoseći ljudima poruku spasenja propovjednik je odgovoran samo Bogu. Ni u kakvom smislu on nije odgovoran Korinćanima. Pavo ističe da je Gospodin jedini sudac u razmiricama; oni stoga nisu ovlašteni da sude jedni druge, pogotovu ne njega i propovjednike. Da čovjek može nekoga pohvaliti i pokuditi, za to se traži mudrost, koja još jedanput pokazuje kako ljudski sud može biti pogrešan. Neka oni prepuste sud Bogu koji jedini poznaje tajne srdaca. To ima u vidu ulomak iz 1 Kor 4, 1—5.

Poslije negoli je Isus usmjerio svog Govor na gori prema klasičnim krepostima Staroga zavjeta, naime, davanju milostinje i postu, te nas poučio o našem pravom stavu u molitvi našem nebeskom Ocu, Matej sada donosi odsjek o načinu kako treba tražiti kraljevstvo Božje (Mt 6, 24—34).

U značajnim antitezama pozvani smo da zauzmemo svoj stav. Ako ima izbiti na vidjelo Kraljevstvo Božje, koje mi ljubimo i kome služimo, onda valja napustiti ljudska mjerila. Donosi se čudan zahtjev. Isus ipak ne misli reći da mi ne moramo voditi brigu o samima sebi i o vlastitim potrebama. Radi se tu o pretjeranoj skrbi, gdje mi gubimo živce i duševni mir. Priroda očito pokazuje kako Božja providnost i skrb posvuda vlada.

Tražiti kraljevstva Božje moramo ovdje i sada. Kraljevstvo je Božje na dohvat ruke. Na Isusov poziv treba odgovoriti bez odugovlačenja. Providnost ravna tim pozivom. Na nj treba odgovoriti sada.

»Vaš nebeski Otac znade da vam sve to treba.« Isto onako kao što ulomak iz Izaije živo ističe da Bog o nama vodi brigu i da nas neće nikada ostaviti na cjedilu. Tu činjenicu vjernik ne smije nikada gubiti iz vida. Mi nismo nikada sasvim ostavljeni, zaboravljeni, odbačeni. Mi se možemo uvijek obratiti Bogu koji nas ljubi. Moramo probuditi svijest o Božjoj skrbi za nas kad god bacimo pogled na ptice nebeske i poljsko cvijeće.

Ako Bog vodi brigu o nama u tjelesnom i duhovnom pogledu, ne smijemo ni mi njega gubiti iz vida. Kad Gospodin govori o hrani, piću i odijevanju, onda on time ne želi reći da se mi sami za to ne moramo brinuti. Isus naglašava da mi ne smijemo pretjeranim nastojanjem tražiti ove stvari, kao da je jedino to važno u životu. Uostalom, tako rade nevjernici; tu im je sva misao i srce. Kršćanin je po svom pozivu nešto drugo.

O. Franjo Carev